

Kowalski, Wiesław Józef

Odczyt w TNP: Józef Wybicki na Mazowszu

Notatki Płockie 42/1-170, 55-56

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ODCZYT W TNP: JÓZEF WYBICKI NA MAZOWSZU

3 lutego 1997 r. w pięknej sali Towarzystwa Naukowego Płockiego w Płocku, odbyło się spotkanie Sekcji Numizmatycznej TNP, na którym mec. Jerzy Kejna, członek TNP - wygłosił odczyt nt.: *"Józef Wybicki (1747-1822) - twórca hymnu narodowego, pisarz, polityk, patriota, organizator departamentu płockiego w 1806 r. - w 190. rocznicę przybycia Józefa Wybickiego do Płocka i w 200. lecie powstania "Mazurka Dąbrowskiego", który od 1926 r. jest oficjalnym narodowym hymnem Rzeczypospolitej.*

Józef Rufin Wybicki /1747 - 1822/ urodził się w Będminie koło Kościerzyna na Kaszubach. Działalność publiczną rozpoczął jako adwokat, od 1768 r. był posłem ziemi pomorskiej; uczestniczył w konfederacji barskiej, brał udział w Insurekcji Kościuszkowskiej, a po jej upadku i III rozbiore Polski, jak większość Polaków udał się do Francji, a następnie do Włoch, gdzie obok **Jana Henryka Dąbrowskiego** (1755-1818) organizował Legiony Polskie.

9 stycznia 1797 r. podpisano konwencję pomiędzy Zarządem Generalnym Lombardii, a generałem J.H. Dąbrowskim - o powołaniu "Legionów polskich posiłkujących Lombardię", z zachowaniem odrębności narodowej (polskiej).

"Dla wrażliwego patrioty, przybyłego z nad Sekwany w rodzime niejako środowisko żołnierskie, radosną rewelacją był widok mundurów w polskim kroju: krótkie kurtki granatowe w piechocie, ciemnozielone w artylerii, obcisłe spodnie, wysokie rogatywki. Odmienne w każdym batalionie legii ozdoby i wyłogi żywo przypominały barwy pułków dawnej Rzeczypospolitej. Wszędzie rozbrzmiewała mowa ojczyzna, tak droga dla przebywającego na obczyźnie tułacza i wygnańca..."

Słowa "Pieśni Legionów Polskich we Włoszech" -

napisał Józef Wybicki w lipcu 1797 r. w Reggio d'Emilia we Włoszech. Pierwsze wykonanie tej pieśni odbyło się 21 lipca 1797 r. na uroczystej inauguracji Legionów, na której gen. Dąbrowski posadził "drzewko wolności" na Piazza d'Arni.

"Mazurek Dąbrowskiego" był pieśnią wojskową, która swoją prostotą, jasnością treści i patriotyzmu oraz swojską melodią - na wzór znanego starego mazurka ludowego, miała zachęcać, zagrzewać żołnierzy - tułaczy do walki. W pieśni tej autor wyraził wszystkie marzenia legionistów; strofy nieśmiertelnego mazurka ukazują wiarę i optymizm, każe wierzyć żołnierzom, że póki oni żyją, Polska nie zginie, że w przyszłości przejdą Wisłę i Wartę, aby połączyć się z narodem. Pieśń dawała im otuchę i siłę przetrwania w czasie niewoli.

Adam Mickiewicz (1798-1855) uważał tę pieśń za program polityczny dla Polski i uwiecznił ten utwór na stronach "Pana Tadeusza" - w opisie koncertu Jankiela:

*I znowu spojrzął z góry, okiem struny zmierzył,
Złączył ręce, oburącz w dwa drążki uderzył:
Uderzenie tak sztuczne, tak było potężne,
Że struny zadzwoniły jak trąby mosiężne
I z trąb znana piosenka ku niebu wionęła,
Marsz tryumfalny; "Jeszcze Polska nie zginęła!...
Marsz Dąbrowski do Polski! - wszyscy klasnęli,
I wszyscy: "Marsz Dąbrowski"! chórem okrzyknęli!.."*

"Mazurek Dąbrowskiego" znany był również jako - "Pieśń nasza", "Pieśń skrzydlata", "Pieśń nadziei i zwycięstwa", "Pieśń Ojczyzny pełna", a ostatnio jako pieśń - "Jeszcze Polska nie zginęła" - hymn narodowy.

Po wielu porażkach i zwycięstwach - Legiony Dą-

Józef Wybicki, prefekt Departamentu Płockiego, rezydował w kamerze pruskiej - obecnie budynek Urzędu Wojewódzkiego przy ul. Kolegialnej).

browskiego - "Marsz, marsz Dąbrowski do Polski z ziemi włoskiej..." - dotarli w listopadzie 1806 r. do Polski i brały udział, jako wzmocnienie zaplecza walczących wojsk napoleońskich, które maszerowały na podbój carskiej Rosji.

W "Zaraniu" z 1914 r. M. Malinowski pisał m.in.: "Zwycięski, pełen chwały, szedł Napoleon ku granicom ziemi polskiej; pogromił Prusaka, Berlin zajął, do Poznania przyszedł. A przed nim szedł Dąbrowski i Wybicki i wiarusy nasze dzielne; szli tak "z ziemi Włoskiej do Polski"; marzenie się ich ziszczało. Przybyłej do siebie do Berlina delegacji polskiej - Napoleon powiedział: "Nigdy Francja nie uznała podziału Polski".

Z polecenia **Napoleona Bonaparte** (1769-1821) - Józef Wybicki przystąpił do organizowania Departamentu Płockiego, w tym celu od 25 grudnia 1806 r. do 4 stycznia 1807 r. przebywał w Płocku. W tym czasie zlikwidował pozostałości władzy pruskiej i stworzył nową administrację przywracając rządy polskie. Pełnił funkcję prefekta Departamentu Płockiego i rezydował w dawnej kamerze pruskiej (obecny budynek Urzędu Wojewódzkiego przy ulicy Kolegialnej).

Po raz drugi Józef Wybicki przybył do Płocka w marcu 1807 r. gdzie w bardzo krótkim czasie - trzech miesięcy - organizował zaplecze dla walczącej na Mazowszu armii francusko-polskiej. W tym czasie nadano **Józefowi Wybickiemu** nieoficjalny tytuł - "Księcia Płockiego".

Jerzy Kejna na zakończenie interesującego spotkania powiedział m. in., że z racji związku Józefa Wybickiego z Płockiem, który jako pierwszy po rozbiorach Polski ustanowił na Mazowszu polską władzę administracyjną - należało wspomnieć o jego dokonaniach w Płocku, podczas uroczystości obchodów 500. lecia województwa płockiego.

W czasie owocnej dyskusji, **dr Marian Chudzyński** - wiceprezes TNP, który prowadził to spotkanie, przypomniał wypowiedź Józefa Wybickiego o wybitnej roli mieszkańców Gostynina, Gąbina podczas Powstania Kościuszkowskiego. Ten fakt został odnotowany w raporcie J. Wybickiego z dnia 20 września 1794 r.

Aljozy Jakliński, ze wzruszeniem opowiedział o

Witraż przedstawiający Józefa Wybickiego (w gabinecie prezesa TNP).

swoich przeżyciach z czasów II wojny światowej i o etosie pieśni - "Jeszcze Polska nie zginęła" - wśród Polaków - tułaczy ze Wschodu i z Zachodu.

Dla podkreślenia tych historycznych wydarzeń i roli **J. Wybickiego** w dziejach Ziemi Płockiej, Gostynińskiej, Gąbińskiej, Łęczyckiej oraz dla wszystkich, którym "Mazurek Dąbrowskiego" jest gwiazdą przewodnią w wolnej Rzeczypospolitej i dla upamiętnienia 250. rocznicy urodzin Autora - pieśni patriotycznej, która stała się hymnem narodowym - w oddaniu należnego hołdu należałoby na frontonie Urzędu Wojewódzkiego w Płocku umieścić tablicę pamiątkową o treści: **JÓZEFOWI WYBICKIEMU (1747-1822) WIELKIEMU POLAKOWI PATRIOCIE - MAZOWSZANIE.**

Tekst i fot.: Wiesław Kowalski

BIBLIOGRAFIA:

- Bukowski Andrzej, *Józef Wybicki w świetle obchodów jego rocznic i sesji*. Gdańsk 1972.
- Jarecki Jan, *W przymierzu z Ojczyzną - gen. Jan Henryk Dąbrowski (1755-1818)*. Katowice 1996.
- Kowalski Wiesław, "Jeszcze Polska nie zginęła", "Niedziela" 1997, nr 4/114.
- Kowalski Wiesław, *Józef Wybicki w Płocku*, "Płocki Magazyn Sportowy" 1997, nr 1/16.
- Malinowski M., *Żywot chłopca polskiego w wieku XIX*, "Zaranie" 1914, nr 15.
- *Pieśń skrzydlata. Dzieje i tradycja - Mazurek Dąbrowskiego na Mazowszu*. Praca zbiorowa. Gdańsk 1996, nr 1/12.
- Rozler Marek, *Jan Henryk Dąbrowski (1755-1818)*. Poznań 1982.

- Russecki Stanisław, Kuczyński S. Stefan, Willaume Juliusz, *Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej. Zarys dziejów*. Warszawa 1963.
- Rozler Marek, *Jan Henryk Dąbrowski (1755-1818)*. Poznań 1982.
- Skonka Czesław, *Śladami Józefa Wybickiego*. Gdańsk 1987.
- *Pieśń skrzydlata. Dzieje i tradycja - Mazurek Dąbrowskiego na Mazowszu*. Praca zbiorowa. Gdańsk 1996, nr 1/12.
- Kowalski Wiesław, *Józef Wybicki w Płocku*, "Głos Gostyniński" 1997, nr 6.
- Skonka Czesław, "Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę", Gdańsk 1997.